

Hoe duurzaam zijn recente huwelijken en wettelijke samenwoningen in het Vlaamse Gewest?

Sinds 2000 bestaat in ons land de mogelijkheid tot wettelijk samenwonen. Nu bijna alle huwelijken worden voorafgegaan door een periode van ongehuwd samenwonen, omvat bij bijna 1 op de 10 huwelijken dit ongehuwd samenwonen ook een periode van wettelijk samenwonen. Eén op de 5 paren die de voorbije jaren heeft gekozen voor een wettelijke regeling van hun ongehuwd samenwonen, gaat na verloop van tijd huwen. Daarnaast gaat 1 op de 11 wettelijk samenwonenden na verloop van tijd uit elkaar. Van alle huwelijken sinds 2000 zijn er na verloop van tijd 1 op de 10 ontbonden door een echtscheiding.

Wettelijk samenwonen opstarten en beëindigen

Sinds de eeuwwisseling worden bijna alle (eerste en volgende) huwelijken voorafgegaan door een periode van ongehuwd samenwonen. Vanaf 2000 is er in ons land de mogelijkheid om het ongehuwd samenwonen met een partner te regelen via een wettelijke samenwoning. In het Vlaamse Gewest nam het aantal personen dat koos voor deze regeling stelselmatig toe tot 46.293 in 2013. Sinds de eeuwwisseling varieerde het aantal partners dat een huwelijk sloot in het Vlaamse Gewest tussen de 44.500 en 52.500; in 2013 waren er 45.290 bruiden en bruidegoms.

Na de invoering van de mogelijkheid tot wettelijk samenwonen, nam ook het aantal personen dat een wettelijke samenwoning beëindigde toe tot 21.175 in 2013. Deze beëindiging kan gebeuren met onderlinge overeenstemming, door een eenzijdige verklaring, een vonnis, een overlijden, maar ook door een huwelijk. Van alle wettelijke samenwoningen die werden beëindigd in de periode 2000-2012 in het Vlaamse Gewest werd 31% beëindigd door een scheiding en 67% door een huwelijk. In 2013 hebben 23.034 gehuwden hun huwelijk ontbonden.

Het gebruikmaken van de nieuwe mogelijkheid van wettelijk samenwonen resulteerde in 2011 in het Vlaamse Gewest in 80% gehuwd samenwonende paren, 4,7% wettelijk samenwonende paren en 13,1% ongehuwd samenwonende paren (zonder wettelijke regeling). Nu partners kunnen kiezen hoe ze hun samenwonen regelen, rijst de vraag hoe stabiel deze onderscheiden samenwoonrelaties zijn. Voor bijna alle personen betrof hun wettelijke samenwoning hun eerste wettelijke samenwoning; voor ruim 7 op de 10 personen die huwden sinds 2000 betrof het hun eerste huwelijk.

Wettelijk samenwonen en huwen

De mogelijkheid om een ongehuwd samenwonen wettelijk te regelen, wordt steeds vaker gebruikt. Er is evenwel een band met een huwelijk. Enerzijds werd ongeveer 1 op de 5 wettelijke samenwoningen uit de periode 2000-2012 beëindigd omwille van een huwelijk (met dezelfde partner). Deze huwelijken vonden gemiddeld genomen plaats na 5,5 jaar wettelijk samenwonen. Anderzijds werd van alle huwelijken gesloten in de periode 2010-2012 er 1 op de 5 voorafgegaan door een periode van wettelijk samenwonen.

Huwelijken en wettelijke samenwoningen

Huwelijken en wettelijke samenwoningen, 2000-2012, per cohort, Vlaams Gewest, in %

	START VAN HUWELIJK / WETTELIJK SAMENWONEN			
	2000-2004	2005-2009	2010-2012	2000-2012
Huwelijken voorafgegaan door een periode van wettelijke samenwoning	2,5	7,3	20,0	8,5
Huwelijken				
• Niet beëindigd	81,8	90,5	98,7	89,2
• Beëindigd door				
– echtscheiding	17,0	8,8	1,0	10,0
– overlijden	1,2	0,7	0,3	0,8
Aantal personen die huwelijk sloten	282.673	293.270	157.022	732.965
Wettelijke samenwoningen				
• Niet beëindigd	36,6	61,0	87,0	68,7
• Beëindigd door				
– omzetting in een huwelijk	39,3	26,8	9,0	20,2
– wederzijdse overeenstemming	19,1	10,1	3,3	9,6
– eenzijdige verklaring	3,6	1,5	0,5	1,3
– vonnis	0,0	0,0	0,0	0,0
– overlijden	1,4	0,6	0,2	0,5
Aantal personen die wettelijke samenwoning startten	36.397	130.881	131.298	298.476

Bron: Rijksregisterbestand 2013, SVR-bewerking.

Wettelijk samenwonen en uit elkaar gaan

Van alle wettelijke samenwoningen uit de periode 2000-2012 is 11% beëindigd door een scheiding. Deze scheidingen, die bijna uitsluitend met wederzijdse toestemming gebeurden, vonden gemiddeld genomen plaats na bijna 3 jaar. Ter vergelijking: van alle huwelijken gesloten in diezelfde periode was eind 2012 10% ontbonden door een echtscheiding.

Wettelijk blijven samenwonen

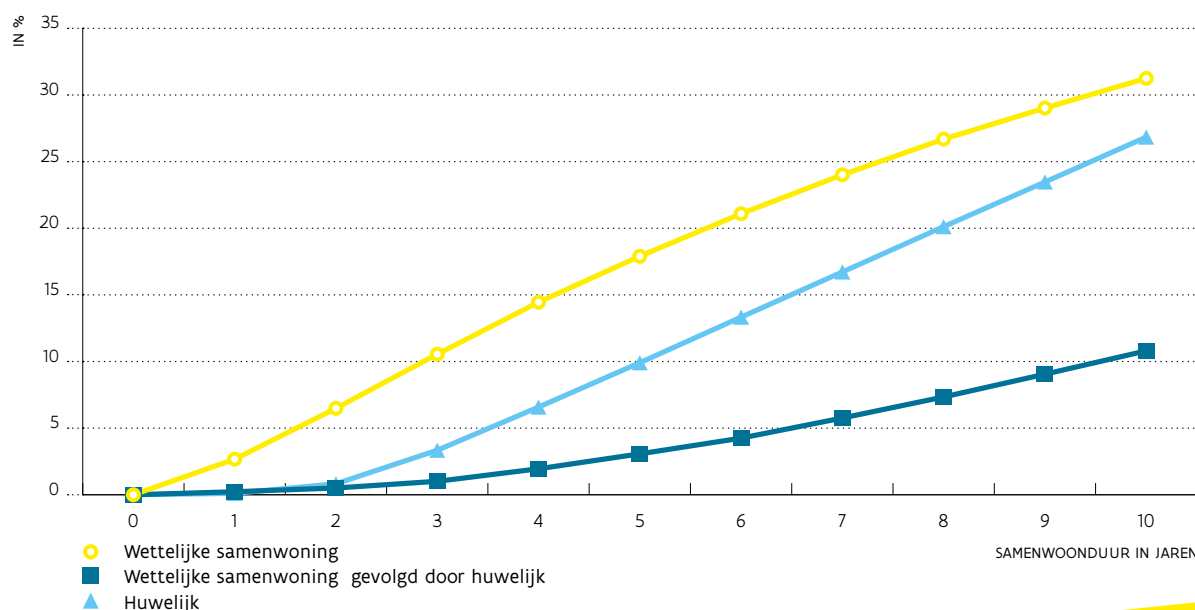
Bijna 7 op de 10 paren die ooit wettelijk gingen samenwonen, zijn nog steeds samen (zonder huwelijk). Ter vergelijking: 9 op de 10 echtparen gehuwd in 2000-2012 zijn nog samen.

(Echt)scheidingskans

Wettelijke samenwoningen die niet werden omgezet in een huwelijk hebben de grootste scheidingskans;

(Echt)scheidingskans

(Echt)scheidingskans van huwelijken en wettelijke samenwoningen, 2000-2012, naargelang van de duur van het samenwonen, Vlaams Gewest, in %

Bron: Rijksregisterbestand 2013, SVR-bewerking.

na 5 jaar wettelijk samenwonen is 17% uit elkaar. Huwelijken zonder voorafgaande periode van wettelijke samenwoning zijn duurzamer: na 5 jaar huwelijk is 10% uit elkaar. Na 10 jaar (gehuwd of wettelijk) samenwonen liggen de ontbindingskansen van deze beide trajecten dicht bij elkaar (ongeveer 30% ontbonden). Wettelijke samenwoningen die zijn omgezet in een huwelijk zijn het meest duurzaam; slechts 3% is na 5 jaar (deels wettelijk, deels gehuwd) samenwonen uit elkaar en 11% na 10 jaar.

Keuzemogelijkheden

Van de optie om het ongehuwd samenwonen met een partner wettelijk te regelen wordt in het Vlaamse Gewest steeds meer gebruik gemaakt. Het is voor het ene samenwonende paar een alternatieve regeling voor een duurzame samenwoonrelatie; het is voor het andere samenwonende paar een voorloper van een huwelijk. Bij samenwonende paren jonger dan 50 jaar woonde in 2011 69,4% gehuwd samen en 8,5% wettelijk samen. Vooral twee nooit-gehuwden,

twintigers en dertigers en iets meer koppels zonder kinderen dan met kinderen opteren voor een wettelijke regeling van hun ongehuwd samenwonen. De formaliteiten voor een eventuele ontbinding van een wettelijk samenwonen zijn eenvoudiger dan deze voor een echtscheiding. De ontbindingskansen van beide regelingen verschilt niet veel van elkaar. De scheidingskansen van de wettelijke samenwoningen ligt slechts iets hoger dan de echtscheidingskansen van de huwelijken.

Het starten en beëindigen van een ongehuwd samenwonen zonder wettelijke regeling is in ons land zeer moeilijk te achterhalen (bijvoorbeeld via adreswijzigingen). Uit survey-onderzoek is gekend dat de meeste eerste samenwoonrelaties en de meeste samenwoonrelaties na een echtscheiding ongehuwde samenwoonrelaties zijn. Ongehuwde samenwoonrelaties hebben een veel hogere ontbindingskans dan huwelijken. Het 'uitproberen' van een samenwoonrelatie gebeurt veel vaker in relaties zonder enige wettelijke regeling.

Hoe gemeten?

Voor cijfers inzake het jaarlijkse aantal personen betrokken bij huwelijken, echtscheidingen, verklaringen van wettelijke samenwoning en van beëindiging ervan zie: <http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/bevolking/>. De echtscheidingskansen wordt berekend door op te volgen hoeveel gehuwden uit een bepaald jaar na verloop van tijd uit de echt zijn gescheiden.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering heeft toegang tot een geanonimiseerd Rijksregisterbestand dat per inwoner informatie omvat over de opeenvolgende veranderingen inzake burgerlijke staat en wettelijke samenwoning tot 1.1.2013. 1,5% van de personen met ervaring met een wettelijke samenwoning had meer dan één wettelijke samenwoning aangegaan. In bijna alle gevallen (gemiddeld 95,5%; in 2012 99,6%) viel de verklaring van de beëindiging van de wettelijke samenwoning door huwelijk samen met de huwelijksdatum (met

dezelfde partner). De (echt)scheidingskans wordt berekend aan de hand van een overlevingsanalyse. Bij huwelijken voorafgegaan door een periode van wettelijk samenwonen (met dezelfde partner) wordt de samenwoonduur van beide periodes bij elkaar geteld.

De gegevens van 2011 komen uit de Censusdata.

Zowel wettelijke samenwoningen als huwelijken worden mogelijk voorafgegaan door een periode van ongehuwd samenwonen (zonder enige wettelijke regeling). De duur hiervan is niet gekend in het Rijksregister. Voor informatie over ontbindingskansen van ongehuwd samenwonen op basis van survey-onderzoek zie Pasteels, I. & Lodewijckx, L. (2013). In: M. Corijn & C. Van Peer (red.). Gezinstransities in Vlaanderen. Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering. SVR-Studie 2.

Meer info:

Martine Corijn
Studiedienst van de Vlaamse Regering
02 553 42 08
martine.corijn@dar.vlaanderen.be

